

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

EGYÉB POLGÁRI ÉS POLITIKAI JOGOKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/44/7/2021.
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2021. ÁPRILIS 29. 11.00

Helyszín: videokonferencia

Időpont: 2021. április 29. 11.00 óra

Tárgy: Családjogi Civil Munkacsoport ülése

Dr. Völner Pál, az Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára, az Egyéb Polgári és Politikai Jogokért Felelős Tematikus Munkacsoport (a továbbiakban: Tematikus Munkacsoport)¹ elnöke köszöntötte a munkacsoportülés résztvevőit. Elmondta, hogy a Tematikus Munkacsoport mint Családjogi Civil Munkacsoport (a továbbiakban: Munkacsoport) 2020. december 14-én ülésezett, amely alkalommal a polgári eljárásjog és a büntetőjog területén megtett jogalkotási lépésekről hangzott el tájékoztatás, majd azt követően eszmecserére került sor. **Völner Pál** ismertette a napirendet, elmondta, hogy a napirendi pontok háttéranyagai előzetesen megküldésre kerültek. Kérte a Munkacsoport tagjait, hogy az anyagokkal kapcsolatos álláspontjukat, észrevételeiket, javaslataikat küldjék meg írásban is a csaladjog@im.gov.hu e-mail címre. **Völner Pál** a résztvevők nagy száma miatt a munkacsoportülés munkarendjére azt a javaslatot tette, hogy a napirendek előterjesztése után minden szervezet 2 perces időkeretben tegye meg hozzászólását, észrevételeit, melyeket követően válaszadási kör következik.

1. napirend: dr. Varga Judit igazságügyi miniszter és Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszter köszöntője

Dr. Varga Judit igazságügyi miniszter köszöntötte a résztvevőket. Elmondta, hogy a Munkacsoportban már több mint egy éve zajlik a munka. A megszületett közel 170 oldalas munkaanyag nem foglalt állást egyértelműen a családjogi mediáció tekintetében, hiszen szerteágazóak a vélemények, illetve az eddigi a tapasztalatok, mind civil, mind szakmai oldalról. Beszélni kell arról, hogy hogyan lehet a mediációt hatékonyabbá tenni, ezzel hozzájárulni, hogy a legkonfliktusosabb élethelyzetekben a családokat kevésbé terhelje még egy hatósági vagy bírósági eljárás. **Varga Judit** hangsúlyozta, hogy a kapcsolati erőszak nem magánügy, fontos az együttműködés azokkal a partnerekkel, akik az érintettek oldalán állnak. A kapcsolati erőszak elleni küzdelem főszabály szerint nem az Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban: IM) hatásköre. A Kormány kapcsolati erőszakkal érintett csoportokat célzó jogszabályok előkészítéséért felelős tagja a családokért felelős tárca nélküli miniszter. **Novák Katalin** az EMMI keretein belül is az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) és a teljes segítő hálózat kiépítésében vett részt. Az IM hatáskörébe tartozik az áldozatsegítés, amely az áldozatok teljes körét fedi le, amelynek egy markáns csoportja a kapcsolati erőszakot elszenvedett áldozatoké. Az együttműködés, a tárcák közötti szinergiák megteremtése fontos feladat. A kormányzat mindent megtesz, hogy Magyarországon soha ne kelljen senkinek erőszakot elszenvednie. **Varga Judit** köszönetet mondott a civil szervezeteknek az eddigi munkájukért, kérte, hogy jelezzék a problémákat, de azt is vegyék észre, ha jól működik a rendszer. Vannak dolgok, amelyek jogalkotással nem orvosolhatóak, hanem tudatosság növeléssel vagy empátia erősítéssel. 2020. évet az IM az áldozatsegítés évének hirdette meg. A koronavírus-járvány évében az

¹ A Tematikus Munkacsoport mint Családjogi Civil Munkacsoport ülésezett.

Áldozatsegítő Központok számát sikerült megduplázni. Az elkövetkező időszakban Veszprémben, Nyíregyházán, Szolnokon, Debrecenben, Egerben fog nyílni Áldozatsegítő Központ. 2025-re kiépül az Áldozatsegítő Központok országos hálózata. Az áldozatsegítésnek csak egy részterülete a kapcsolati erőszak elleni küzdelem, hiszen az Áldozatsegítő Központokban minden erőszakos, személy vagy vagyon elleni bűncselekmény áldozatát ellátják, személyre szabott, empatikus hozzáállással. **Varga Judit** a jogszabályalkotás terén elért eredményekkel kapcsolatosan elmondta, hogy 2021. január 1-jétől az Opt-in hozzáállás Opt-out-ra változott, ami azt jelenti, hogy a hatóságok az áldozatot automatikusan keresik fel. Bővítették az anyagi segítség körét is, amely a jövőben nem köthető rászorultsághoz. A Kormányhivatalok is működtetnek áldozatsegítő szolgáltatásokat, jogi, illetve pszichológusi segítségnyújtást is igénybe lehet venni, továbbá elindult a vansegitse.hu portál. Sikeres és közismert színészek bevonásával elindult a „Hétköznapi történetek” című video-podcast sorozat, mely mind megelőző, mind tájékoztató jellegű tartalmakkal szolgál valamennyi állampolgár, illetve az áldozatok számára is. Felsőoktatási intézmények érdeklődnek, hogy felhasználhatják-e ezeket a podcastokat az áldozatsegítésben később résztvevő szakértők képzésekben. **Varga Judit** további jó munkát kívánt a Munkacsoport tagjainak, hangsúlyozta, hogy az őszinteség és az embertársak iránt érzett felelősség jegyében történő együttműködés eredményre fog vezetni.

Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszter köszöntötte a résztvevőket. Üdvözölte a kezdeményezést, minden alkalom jó, amikor a civil szervezetek tapasztalatait is meghallgathatják, illetve szembesülhetnek a kérdéseikkel. A családokkal, párkapcsolatokkal kapcsolatban pozitív érzelmek töltik el az embereket, de vannak olyan élethelyzetek, amikor akár egy családban, akár egy párkapcsolatban valaki erőszakot szenved el. Kapcsolati erőszaknak bárki lehet áldozata, nem csak nők, hanem akár gyermekek, férfiak, idősek vagy betegek. Ez a jelenség mindenhol létezik a világon, itt Magyarországon is. A Kormány 2010-ben döntötte el, hogy szembenéz ezzel a jelenséggel. **Novák Katalin** elmondta, hogy 2014 óta foglalkozik ezzel a területtel. A célkitűzés az, hogy a lehető legtöbb segítséget nyújtsák a kapcsolati erőszak áldozatainak, illetve a lehető legtöbbet tegyék meg annak érdekében, hogy a kapcsolati erőszak elkerülhető legyen. A hangsúly elsősorban a megelőzésen, másodsorban a segítségnyújtáson van. A koronavírus-járvány mindenkit váratlan kihívások elé állít, mind fizikai, mind lelki értelemben. A bezártság, az összezártság a kapcsolati erőszaknak való kitettséget is növeli. Fontos megüzenni mindenkinek, hogy van segítség, van hova fordulni. Azon dolgoznak, hogy a lehető legtöbben értesüljenek arról, hogy nincsenek egyedül, a kapcsolati erőszak nem az ő magánügyük, ebben segítségre számíthatnak. **Novák Katalin** 5 pontot emelt ki az elmúlt időszak kormányzati törekvéseiből. Az első, hogy a Kormány a kapcsolati erőszakot önálló büntetőjogi tényállássá tette. A második az OKIT működtetése, amelynek finanszírozását 2020-ban négyszeresére emelték, így teszik lehetővé, hogy a nap 24 órájában bárki ingyenesen hívható telefonszámon segítséget kaphasson. Az ellátórendszert úgy bővítették, hogy az év minden napján biztosítani tudjanak elhelyezést az áldozatok számára, mindig vannak üres helyek. A tapasztalatok szerint egyre kisebb a látencia, egyre többen mernek segítséget kérni. Az ellátórendszer bővítése, fejlesztése a 3. pont. Az ellátórendszernek minden elemét bővítették, ez jelentős anyagi befektetést is jelentett. A krízis központok számát 12-ről, 20-ra emelték, a félutas-házak száma 4-ről 21-re, a titkos menedékházak száma pedig 1-ről 8-ra nőtt. Létrehozták a Kríziskezelő ambulanciákat, amelyekből regionális elosztással jelenleg 7 működik. A Kríziskezelő ambulanciák a megelőzésben játszanak szerepet. A járványhelyzetben lehetőséget teremtettek arra, hogy személyes találkozást mellőzve is kaphassanak segítséget az áldozatok. A 4., rendkívül fontos pont a képzés. A Kormány több milliárd forintot fordított fejlesztési forrásokból arra, hogy a kapcsolati erőszak elleni fellépést hatékonyabbá tegye. Ennek volt része a képzés, amelyek nem csak a közvetlen szakembereknek, hanem azoknak az embereknek nyújt segítséget, akik találkozhatnak az áldozatokkal, például a pedagógusok, rendőrök. Fontos, hogy felismerjék a kapcsolati erőszak jeleit, hogy tudják, mikor és hogyan kell kérdéseket feltenni, empatikusan viszonyulni egy ilyen helyzethez. A Kormány több, mint 5000 fő képzését vállalta, a képzésekre vonatkozóan nagyon jók a visszaigazolások. Az 5. pont a kommunikáció. A Kormány rengeteget tesz azért, hogy az ismeret eljusson azokhoz, akik érintettek, akik bajban vannak. **Novák Katalin** megköszönte a civil szervezetek munkáját és szolgálatát, elmondta, hogy továbbra is számítanak az együttműködésre. A kapcsolati erőszak elleni fellépés közös ügy, ezért is igyekeznek a kommunikáción keresztül, civil partnerekkel közösen hiteles információkat nyújtani az áldozatoknak, potenciális áldozatoknak. Van segítség, van hova fordulni. Az elmúlt tíz év igazolhatta, hogy ez az a

Kormány, amelyik a legtöbbet tette eddig a kapcsolati erőszakkal szembeni fellépésért. Ebben a munkában egymás szövetségesei, számítanak a civil szervezetekre, és felajánlják a Kormány segítségét a további együttműködésben.

2. napirend: A kapcsolati erőszak elleni küzdelemben 2010-2020-ig elért kormányzati eredmények bemutatása és további lépések ismertetése

Dr. Völner Pál elmondta, hogy a napirendi pont részletes háttéranyaga előzetesen megküldésre került, kérte a résztvevőket, hogy tegyék meg észrevételeiket, hozzászólásaikat.

Matusek M. Zsuzsanna az Országos Gyermekvédő Liga képviselőjében üdvözölte a kormányzati lépéseket. Azonban megjegyezte, hogy sok esetben magukra vannak hagyva a szülők, például bírósági döntések kapcsán, amikor a döntések benne hagyják a gyermekeket és az áldozatokat ezekben az élethelyzetekben. Kapcsolati erőszakkal tekinti azokat az élethelyzeteket is, amelyekben a gyermekeket kiemelik a családból és olyan lakóotthonokban helyezik el, ahol a kortársak egymást bántalmazzák. Kevés a szakember és az ellátórendszerben dolgozók száma.

Dombos Tamás a Magyar LMBT Szövetség képviselőjében megköszönte, hogy ezekről a részletes szakmai anyagokról az előkészítés fázisában beszélhetnek, és nem mellőzik a társadalmi vitát ezen a területen. Fontosnak és előremutatónak tartja, hogy ilyen szakmai fórumok működnek. A családjogi mediáció kérdését tekintve elmondta, hogy fontos szerepe van a mediációnak a családjogi konfliktusok megelőzésében és megoldásában. Hangsúlyozta, hogy párkapcsolati erőszak és szélsőségesen egyenlőtlen kapcsolati viszonyok esetén a kötelező mediáció nem járható út, erőszakkal kitétt embereket nem küldhetnek kötelező mediációra. A kötelező mediációt elrendelő szakembereket, bírakat fel kell készíteni arra, hogy ilyen esetekben erre ne kerüljön sor. A kötelező mediáció bizonyos esetekben van csak előírva, álláspontja szerint érdemes lenne kiterjeszteni a volt nevelőszülő és a volt mostoha szülő és szülő között zajló kapcsolattartási vitákra is. Továbbá megfontolandó, hogy ne csak a házassági bontóperekben, hanem az élettársi vagyoni jogi perekben is lehetősége legyen a bíróságnak a mediáció ajánlására. Az áldozatsegítés, jogi segítségnyújtás rendszerével kapcsolatosan elmondta, hogy az anyagban szerepel, hogy esetleg az OKIT-on keresztül lehetne ügyvédi segítséget is igényelni. Az LMBT Szövetség álláspontja szerint nem a párhuzamos rendszerek kiépítése az út, hanem a jogi segítségnyújtó rendszert kell rendbe tenni. Jelenleg ez a rendszer válságban van, nem érhető el megfelelő mennyiségben és minőségben ügyvédek a rendszerben, bonyolult és bürokratikus a hozzáférés. Áldozatok esetén valóban nem alacsony a jövedelmi küszöb, de a jövedelemigazolások beszerzése annyira bürokratikus, ami a gyakorlatban nagyon megnehezíti a hozzáférést ehhez a rendszerhez. Az anyagból teljesen kimaradnak olyan aktorok, mint például a tanúgondozók, vagy a Rendőrségen belül az áldozatvédelmi referensek. Átgondolásra javasolta az ő szerepüket is ebben a rendszerben. A különleges bánásmódot igénylő sértettek, illetve általában a sértettek szükségleteinek a felmérése a gyakorlatban nem működik, a tapasztalatok azt mutatják, hogy nem tudnak érdemben megfelelő segítséget nyújtani az érintetteknek, mert nem tudják a szakemberek beazonosítani az ő szükségleteiket a rendszer rossz működése miatt. A dokumentum sok tudatosságnövelő tevékenységet említ, de nem szerepelnek az anyagban indikátorok, ezek az információk nehezen hozzáférhetőek. Egy adatot sikerült megtudni, az okostelefonos alkalmazást 100 fő töltötte le. Van még tennivaló annak érdekében, hogy ezek a kampányok érdemi számú emberhez eljussanak.

Völner Pál kérte a civil szervezetek segítségét a kampányok terjesztésében.

Betlen Anna a Női Érdekvédelem Szövetség képviselőjében szintén üdvözölte az egyeztetés lehetőségét. A kapcsolati erőszakkal kapcsolatban elmondta, hogy régóta jelzi a Szövetség, hogy a kapcsolati, családon belüli erőszak jelenségét kizárólag a gyermekvédelmi törvényben rögzített szabályok alapján szabályozzák, azonban a sértettek jelentős része felnőtt nő, akik közül sokan nem a gyermek miatt vagy nem csak a gyermek miatt kerülnek ebbe a helyzetbe. Javasolta, hogy a szociális törvény is foglalkozzon a problémával. Csatlakozott **Dombos Tamáshoz** a tekintetben, hogy kevés az adat az anyagban, rengeteg kérdésben szeretnének részletes adatokat kapni, a férőhelyekről, ellátott személyekről, finanszírozásról, szakemberekről. Hiányoznak az adatok ahhoz, hogy értékelni tudják ezt a valóban látványos fejlődést. Az anyag foglalkozik különböző pályázatokkal, de nem tartalmazza, hogy elnyerték-e vagy milyen eredménnyel jártak ezek a programok. Megkérdezte, hogy a krízisközpontok és az otthont nyújtó intézményeknek milyen a kapcsolatuk a Rendőrséggel,

gyermekjóléti szolgálatokkal, szociális intézményekkel. A kutatási, képzési projektekkel kapcsolatban megkérdezte, hogy miért nem tart igényt az állam a 25-30 éve működő nőszervezetek tapasztalatára. Megkérdezte továbbá, hogy mik az indikátorai a kutatásoknak és a képzéseknek. A Barnahus-módszerrel kapcsolatban megkérdezte, hogy mi az ezzel kapcsolatos fejlesztés ütemezése. Megkérdezte, hogy miért van szükség az új áldozatsegítő hálózatra, véleménye szerint a meglévő bővítésére volna szükség. Az áldozatsegítés szakmai részét illetően megkérdezte, hogy ki számít áldozatnak, ki jogosult az áldozatsegítő rendszer által biztosított ingyenes szolgáltatásban, pénzügyi támogatásban, ha még nincs jogilag bizonyítva az, hogy a bűncselekmény megtörtént. Az EU-s fejlesztési forrásokkal kapcsolatosan megkérdezte, hogy a tartós finanszírozást mi fogja biztosítani. A mediációval kapcsolatban elmondta, hogy tudomása szerint a bírák mediáció elrendelésével érik el azt, hogy egy ügyet lezárjanak.

Völner Pál jelezte, hogy a kérdéseket, észrevételeket írásban is megküldhetik a Munkacsoport tagjai.

Nógrádi Noá a Patent Egyesület képviselőjében elmondta, hogy sok jelzés érkezik be az Egyesülethez arra vonatkozóan, hogy csak bizonyított életveszély esetén kapnak helyet menedékházban az érintettek, továbbá nincs módjuk eljutni oda és nincs módjuk választani sem. Álláspontja szerint nem a hiányosságokra történő figyelemfelhívás veszélyes, hanem a hamis biztonságérzet keltése annak a hangsúlyozása által, hogy minden segítség a szükséges módon rendelkezésre áll. Miközben az érintettek romló esélyeket tapasztalnak az intézményi oldal eljárásának köszönhetően, például a kényszerláthatásoknak, az eljárási abúzus lehetővé tételének, vagy az eljárás hiányának köszönhetően. Kiemelte a szakemberképzések kérdését. 5000 szakember kiképzése jó dolog, de ez csak egy töredék. Az érintettekkel közvetve vagy közvetlenül kapcsolatba kerülő szakemberek alapképzésének nem része ez a téma. Megkérdezte, hogy miért tárgyalnak ebben a Munkacsoportban a mediációról – az anyag is kitér rá, hogy a kapcsolati erőszakban a mediáció nem célravezető –, a Munkacsoport az erőszak témájában jött létre.

Pap Enikő a NANE Egyesület képviselőjében hangsúlyozta, hogy elengedhetetlennek tartják a komplex fellépést a probléma kezelésében. Egyes intézkedések, egyes projektek nem képesek átfogó eredményt és rendszerszintű változást hozni. Megkérdezte, hogy van-e kormányzati szándék egy átfogó stratégia elkészítésére, amely tartalmazná az összes intézkedést a témában. Több szakmai aggályuk van a háttéranyagban meghivatkozott, 2015-ben született, iránymutatásul szolgáló országgyűlési határozattal kapcsolatban. Költségvetési lehetőségekhez köti a fellépést, nem pedig fordítva, illetve figyelmen kívül hagyja a nők elleni és a párkapcsolati erőszak természetrajzát, a mögöttes hatalmi egyenlőtlenségeket és az emberi jogi megközelítés helyett a lelki ellenállóképesség, megküzdési módok erősítését, életvezetési készségek elsajátítását szolgálja. Fontosnak tartja egy emberi jogi, az áldozatok védelmének és biztonságának alapuló megközelítésmód alkalmazását. A különleges bánásmódot igénylő áldozatokra vonatkozó szabályok kapcsán kulcskérdés, hogy ténylegesen mennyire tudják az érintettek igénybe venni a lehetőségeket. Megkérdezte, hogy van-e adat arra vonatkozóan, hogy a kapcsolati erőszak, illetve a nők elleni erőszak áldozatai mennyiben részesülnek az ehhez a státuszhoz kapcsolódó intézkedésekből és milyen módon. Megkérdezte, hogy hány speciális meghallgató szoba működik az országban és hány kapcsolati erőszak, illetve a nők elleni erőszak áldozata esetében vették igénybe. Ugyanez a kérdés a nyomkövető eszközök használata, illetve az áldozatsegítő szolgáltatások esetén. Az Áldozatsegítő Központok kapcsán megkérdezte, hogy milyen speciális képzést kapnak a munkatársak és milyen protokollok alapján járnak el. Fontosnak tartja a különböző statisztikai adatok és módszertanok nyilvánosságra hozatalát, ami az átláthatóságot, a minőségbiztosítást és az intézményi elszámoltathatóságot is szolgálja. Megkérdezte, hogy mik voltak a rendőrségi feladatok helyi szintű végrehajtása részletes vizsgálatának főbb meglátásai. Sajnálatosnak tartja, hogy a koronavírus-járvány kezelését szolgáló magyar helyreállítási terv tervezete nem tartalmaz semmilyen célkitűzést a kapcsolati erőszakkal kapcsolatban.

Várfalvi Mariann a Magyar Védőnők Szövetsége képviselőjében a prevenció kapcsán megkérdezte, hogy a képzés keretrendszerében a védőnői szolgálatra gondoltak-e. A védőnők a családokkal a korai időszaktól hosszú ideig foglalkoznak. Jelezte, hogy véleményüket, észrevételeiket írásban fogják megküldeni.

Novák Katalin megköszönte a szervezetek munkáját. Megjegyezte, hogy a feltett kérdésekre nyilvános forrásokból meg lehet találni a választ. A protokollok 2016 óta nyilvánosak, az EFOP pályázatok honlapjain elérhetőek. Felhívta rá a figyelmet, hogy a civilek és a kormányzat feladatait nem szabad összekeverni, vannak olyan feladatok és felelősség, amely a kormányzaté, aki a döntéseiért a felelősséget mindenkor vállalja. Megfeszítetten dolgoznak a jövőben is a kapcsolati erőszak elleni védekezésben. **Matusek M. Zsuzsanna** kérdésére reagálva elmondta, hogy a szakembereket folyamatosan rekrutálják és képzik, ezen a területen is szívesen veszik a segítséget. **Dombos Tamás** kampányokkal kapcsolatos kérdésére elmondta, hogy vannak adatok, 300 ezer szórólapot juttattak el a kapcsolati erőszak potenciális áldozataihoz, és több százezres elérések vannak a közösségi hálózatokon. Megerősítette, hogy kéri a civil szervezetek segítségét az információs anyagok terjesztésében. Véleménye szerint nem kelt hamis biztonságérzetet, ha elmondják, hogy milyen csatornán, hova lehet segítségért fordulni. **Betlen Anna** és **Nógrádi Noá** felvetésére reagálva kérte, hogy amennyiben olyan visszajelzést kapnak, hogy valakinek rossz tapasztalata van az ellátórendszer működésével kapcsolatosan, keressék meg a kormányzatot. Sok esetben nem közvetlenül működteti az ellátórendszer különböző elemeit a kormányzat, hanem civil partnereken keresztül, de amennyiben eljutnak ezek a kérdések, akkor továbbítják és orvosolják a problémákat. A 28 országos befogadású krízisközpontban és titkos menedékházban szociális munkások, pszichológusok és jogászok dolgoznak, segítenek a gyermekek iskolai elhelyezésében is. A képzésekkel kapcsolatosan elmondta, hogy az 5000 szakember képzése komoly előrelépés, utánkövetés is van a hasznosulás, minőség-ellenőrzés tekintetében. **Pap Enikő** költségvetéssel kapcsolatos kérdésére válaszolva elmondta, hogy ez a Kormány 3 Mrd Ft fejlesztési forrást biztosított a kapcsolati erőszak elleni fellépésre és évente 500 M Ft-ot fordít a központi költségvetési forrásból is erre a területre. A kapcsolati erőszak elleni fellépéshez szükséges forrás a jövő évi költségvetésben is szerepel, a szokásos európai uniós fejlesztési forrásokból 8 Mrd forintos fejlesztést terveztek be, amelyből tervezik az ellátórendszer bővítését, az ambulanciák erősítését. **Várfalvi Marianna** kérdésére reagálva elmondta, hogy fontosnak tartja a védőnők képzését, a képzésbe ők is meg voltak hívva, és a jövőben is állnak rendelkezésre.

Dr. Szeiler Orsolya igazságügyi közszolgáltatásokért felelős helyettes államtitkár (IM) az áldozatvédelmi referenssel kapcsolatos kérdésekre válaszolva elmondta, hogy az áldozatvédelmi referens a Rendőrségnek, mint hatóságnak a tagja, ezáltal a tevékenysége riadalmat kelthet az áldozatokban. Az állami áldozatsegítő rendszerben az áldozatsegítővel szorosan együttműködve végzi feladatait. Az áldozatsegítő egyfajta szociális és pszichológiai érzékenységgel fordul az áldozathoz. Az együttműködés keretében a referensek az áldozatsegítő munkatársakkal hetente esetmegbeszéléseket tartanak. A jogi segítségnyújtással kapcsolatosan elmondta, hogy az IM megkezdte a tevékenység népszerűsítését, megkeresi az ügyvédi kamarát is ezzel kapcsolatosan. A jogi segítségnyújtók száma csökken, jelenleg 308 fő jogi segítségnyújtó áll rendelkezésre. Kiemelte a tudatformálás és tudatosítás fontosságát. A kapcsolati erőszak áldozatai látensnek maradnak az állami áldozatsegítő rendszer és az áldozatsegítésben közreműködő szervezetek számára is. A kommunikáció, például a podcastok segítenek az áldozatoknak a felismerésben. Az Áldozatsegítő Központok párhuzamos szolgáltatása kapcsán felvetett kérdésre reagálva elmondta, hogy a Központok általános áldozati körrel foglalkoznak, nem különböztetik meg az áldozatokat, szolgáltatásokat, tájékoztatást nyújtanak számukra. Az áldozatok számára fel akarják kínálni annak a lehetőségét, hogy ő döntse el, hogy melyik felülethez fordul. A protokollokkal kapcsolatban elmondta, hogy az áldozatsegítésben forradalmi változás indult el, az Opt-in rendszerről átállnak az Opt-out rendszerre. Az Opt-out rendszerben az áldozatsegítők a Rendőrséggel együttműködve tesznek lépéseket annak érdekében, hogy felkeressék az áldozatot. A két rendszer összekapcsolása folyamatban van, egyelőre manuális módon kapják meg a Rendőrségtől az adatokat. A „próbaüzem” alatt a szándékos, személy elleni bűncselekményekre vonatkoztatva kapják meg az adatokat, abban az esetben, ha az áldozat ehhez hozzájárul. A jelenlegi módszertan átdolgozása az új rendszerre vonatkozóan folyamatban van. Az új szakmai protokollt neves szakemberek bevonásával, a nemzetközi tapasztalatokat alapul véve készítik. Az Áldozatsegítő Központok képzésével kapcsolatosan elmondta, hogy a Központok megnyitása előtt a kollégák egy hónapos képzésen vesznek részt, amely kiterjed a szociális, a hatósági és pszichológiai képzésre.

Dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár (CSTNM) a protokollokkal és eljárásrendekkel kapcsolatosan elmondta, hogy jelenleg folyamatban van a felülvizsgálatuk, nagyon sok tapasztalat áll már rendelkezésre. Megköszönte a civil szervezetek ezzel kapcsolatos észrevételeit, javaslatait. Elmondta, hogy a képzésen részt vettek küldik a legtöbb áldozatot a különböző segítségnyújtási helyekre, valamint a kampányok után mindig növekszik a megkeresések száma. Megerősítette, hogy rendkívül fontos mind a kormányzati, mind a civil szféra ismeretterjesztése és tájékoztatása. Elmondta, hogy tervezik a képzések folytatását, bátorította a Munkacsoport tagjait, hogy küldjenek résztvevőket a képzésekre, mert láthatóan jól hasznosul az áldozatok felkutatásában.

Dr. Jancsó Gábor büntetőjogi jogalkotásért felelős helyettes államtitkár (IM) a különleges bánásmódot igénylő sértettekkel kapcsolatos jogi szabályozás tekintetében elmondta, hogy a kormányzat elhivatottságát bizonyítja, hogy ezt a területet teljesen újraszabályozta. Komplet, rugalmas, fokozatosságon alapuló rendszert hoztak létre, ami integrálja az összes, ilyen helyzetben lévő személyekkel kapcsolatban az alkalmazható és alkalmazandó intézményt. A cél egy valóban működőképes és a gyakorlatot segítő, és leginkább a sértettek és az érintettek igényérvényesítését támogató rendszer kialakítása. Egyelőre nem érkezett olyan visszajelzés, hogy ezzel kapcsolatban gyakorlati problémák lennének. Ugyanakkor vizsgálják ezek hatályosulását. Megköszönte a felvetéseket és a felmerülő kritikákat, melyeket az utólagos hatásvizsgálatok és a jogalkalmazó szervekkel való szakmai együttműködés keretében meg fognak vizsgálni. A Barnahus-módszerrel kapcsolatban elmondta, hogy ez egy alulról jövő kezdeményezés volt, melyet a kormányzat felkarolt és a törvényben megjelenítette, ezt is rugalmasan, jól alkalmazható módon. A szabályozás azért példaértékű, mert nem kifejezetten a Barnahus-módszerre koncentrált, hanem valamennyi ilyen jellegű módszer alkalmazását lehetővé teszi. A Barnahus-módszer a gyermekvédelmi törvényben nevesítve is megjelenik. A törvényi szabályozás mellett megteremtették a szakmai módszerek alkalmazhatóságát biztosító rendeleti szintű szabályozását. Beszámolt róla, hogy megindultak az egyeztetések az EMMI, a Rendőreg és az IM között a képzésekről. A Rendőrség nyitott arra, hogy ezt a módszert alkalmazza, nekik is érdekük, hogy a gyerekkorú áldozatok minél nagyobb kíméletét biztosítva jussanak bizonyítási eszközökhöz. Ez a jogintézmény 2021. január 1-jétől alkalmazható.

Dr. Kiss Csaba az Apaszív Egyesület képviselőjében felhívta rá a figyelmet, hogy a kapcsolati erőszak és a kapcsolattartás végrehajtása nem kapcsolódik össze a büntető törvénykönyvben. Az új nemperes eljárásban érdemi előrehaladás nem volt. A kapcsolati erőszak tényállási szinten is megjelenik. A gyerekek nem tudnak a különélő szülőnek hívott apukával vagy anyukával kapcsolatban lenni, különösen a járvány idején.

Varga Judit miniszter megkérte **Kiss Csabát**, hogy küldje meg írásban is a kérdését, melyre a későbbiekben írásban fognak válaszolni. Jelezte, hogy az egyeztetés-sorozatban a peres kérdésekre is sor fog kerülni. **Varga Judit** megköszönte a szervezeteknek a kérdéseket, felvetéseket, elmondta, hogy a Munkacsoport létrehozásának a célja ez volt, és a partnerség egyben felelősséget is jelent. A jogalkotás és a problémák észlelése, valamint a társadalmi igények felismerésével kapcsolatban a kormányzatot terheli a felelősség, de a hatékony cselekvéshez a civil és szakmai szervezetek felelős partnerségére is szükség van. Hangsúlyozta az információk nyújtásának fontosságát. Egyetértett azzal, hogy a hamis biztonságérzet keltése is rossz. Meg kell találni azt a kompromisszumot, azt a kijelentést, ami leírja a valóságot, és ebben mindenkinek felelősen kell cselekednie. Kérte a szervezetek segítségét a kormányzati intézkedések, a podcast, a vansegitse.hu vagy az áldozatsegítő vonal népszerűsítésében. A párhuzamos szolgáltatásokat és a komplex rendszert említő felvetésekre reagálva elmondta, hogy egy komplex rendszer működik jelenleg, a BM, az EMMI, a CSTNM és az IM a maga szakterületével részt vesz ebben a munkában. Nem a bajba jutott emberek dolga, hogy tudják definiálni, hogy kinek a segítségét veszik igénybe. A jogalkotási területen és az informatikai fejlesztések területén is azon dolgoztak, hogy meg tudják teremteni a valós sinergiákat. Nem párhuzamosságokról, hanem komplexitásról és hatékonyságnövelésről kell beszélni. Az Áldozatsegítő Központok kapcsán elmondta, hogy jogszabályban rögzített és uniós irányelven alapuló áldozati kört látnak el, uniós kötelezettség is kiépíteni ezt a rendszert. A magyar áldozatsegítő rendszer az egyik legjobban kiépített Európában. A tanúvédelem tekintetében elmondta, hogy ez egy klasszikus büntető eljárásjogi kérdés, szigorú dogmatikai elhatárolódás van jelen áldozatvédelem és tanúvédelem között. Amennyiben van rá igény, napirendre vehetik ezt a kérdést is. **Varga Judit** kérte a civil szervezeteket,

hogy küldjék meg javaslataikat akár az Áldozatsegítő Központok, akár az Opt-out rendszer protokollja hogyan lehetne hatékonyabb. A mediációval kapcsolatban megerősítette, hogy nem válhat kötelezővé olyan helyzetekben, amelyekben a felek érdeke ezt nem kívánja. A következő napirend megtárgyalásának célja, hogy alaposabban felismerjék ezeket az élethelyzeteket a civil szereplők bevonásával.

3. *napirend: A családjogi mediáció erősítését célzó koncepció megtárgyalása*

Dr. Wopera Zsuzsa miniszteri biztos elmondta, hogy elkötelezett a családjog és a mediáció iránt. A közvetítói tevékenységről szóló törvény közel húsz éves, a bírósági polgári ügyterhet figyelembe véve közel kétszázezer ügy indul évente, a mediáció száma lesújtó. A piaci alapú mediáció száma kb. 1500 évente, melyből kb. 1100 eredményes. A bírósági közvetítói eljárások száma ez alatt van. Összesen nincs több évente kétezer eredményes mediációs eljárásnál. Nyugat-Európában is évtizedek óta keresik a polgári pernek a megfelelő alternatíváit, azokat a vitarendezési módokat, amelyekben nem csak úgy lehet nyerni, hogy a másik fél veszít. A mediáció lényege, hogy olyan konfliktusos helyzetet tud feloldani és kezelni a felek között, ahonnan mindkét fél win-win pozícióban tud kijönni és a megszülető megállapodások is erős támogatottságot élveznek a felek részéről. A mediátorok segítségével létrejött írásbeli megállapodások 90%-a betartásra kerül. **Wopera Zsuzsa** elmondta, hogy olyan koncepciót határoztak meg, amely figyelemmel van a Családjogi Szakértői Munkacsoport 2020-ban készült munkaanyagában megfogalmazottakra, a mediáció terén szerzett tapasztalatokra, továbbá a nemzetközi tapasztalatokra. A családjogi konfliktusok, viták terén fontos, hogy a keresetindítást megelőzően ne tegyék kötelezővé a mediációt. Ezt az álláspontot az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) is osztotta. Az eljárás folyamán is indokolt mellőzni a kötelezővé tételt. Azonban a német modellben a felek személyes meghallgatását követően a bíróság eldöntheti, hogy felhívja a feleket arra, hogy vegyenek részt közvetítói eljárásban. Egy ilyen, a bíróság által ajánlott megoldást támogathatónak tart azzal, hogy ebben az esetben felfüggesztésre és nem szünetelésre kerülne az eljárás. Hangsúlyozta, hogy a bíróság semmiképpen nem hívhatja fel a feleket mediációra, ha a kapcsolati erőszaknak bármilyen formája valószínűsíthető, illetve, ha a felek helyzete az eljárás során láthatóan egyenlőtlen. **Wopera Zsuzsa** kiemelte a megállapodás kérdését. Amennyiben létrejön a mediációs eljárás során a megállapodás, akkor azt egyezségként történő jóváhagyás érdekében a bíróság elé terjesztik, ami biztosítaná a megállapodás betartását a felek között. **Wopera Zsuzsa** szintén hangsúlyozta a képzés, a szakosodás, szakosítás fontosságát. A családjogi konfliktusokat családjoggal foglalkozó mediátoroknak kellene kezelni. Jelenleg is megadható szakterület, de a képzést erősíteni lenne indokolt. **Matusek Zsuzsanna** felvetésére reagálva elmondta, hogy a bíróság a házassági bontóperben vagy a szülői felügyelettel kapcsolatos perben hivatalból is köteles dönteni, ez jogalkalmazási kérdés. Ezen a területen is fontos a bírák képzése és a jogalkalmazás nyomon követése. Az OBH és a Magyar Igazságügyi Akadémia nyitott az ilyen képzések iránt. **Dombos Tamás** kérdésére elmondta, hogy valamennyi családi jogi, anyagi jogi kérdésben, amit a közvetítói törvény nem zár ki jelenleg is van lehetőség mediációra. **Betlen Anna** felvetésére elmondta, hogy a kötelező mediáció körét nem bővítik, jelenleg a Ptk. alapján a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perben van lehetőség kötelező mediációra. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ezt nem gyakran rendelik el a bíróságok. Az ügyvédi kartól érkezett egy javaslat, miszerint erősíteni kellene a bírák tájékoztatási kötelezettségét valamennyi családjogi perben és önkéntes mediációra terelni a feleket. A Pp. kodifikációja során ez a házassági perben külön is nevesítésre került, bár a Ptk-ban is benne van. Évente kb. 900 mediációban van bírói közreműködés, ezeknek kb. fele eredményes. **Nógrádi Noá** kapcsolati erőszak és mediáció kapcsolata felvetésére elmondta, hogy a Munkacsoport valamennyi családjogot érintő kérdéssel foglalkozik, nem csak az erőszakos cselekedetekkel kapcsolatos kérdésekkel. A kapcsolati erőszak és a mediáció távol áll egymástól, mégis több kapcsolódási pontja lehet. Az egyik az, hogy kapcsolati erőszak esetén ne történjen mediáció, a másik, hogy a kapcsolati erőszak elkerülhető lehet a mediációval. A Családjogi Munkacsoport munkájában valamennyi ilyen kérdést meg kell tárgyalni, a 170 oldalas munkaanyag is nagyon részletesen foglalkozik a mediáció kérdésével.

Németh Ágnes az ORFK képviselőjében kérte, hogy a Titkárság juttassa el a felmerült kérdéseket a BM-en keresztül, amely esetleg tartalmazhatná a **Jancsó Gábor** által felvetett a különleges bánásmóddal kapcsolatos jogintézmény bevezetésének vizsgálatát. Ezekre a későbbiek folyamán írásban válaszolnának.

Nógrádi Noá a kötelező mediációval kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a kapcsolati erőszak esetében, egyenlőtlen bántalmazási viszonyban nem helytálló az a megállapítás, hogy a mediáció használata a felek érdekét nem szolgálja. Valójában csak az egyik fél érdekét nem szolgálja, a másikat szolgálja. Az érintettek ezt úgy szokták tolmácsolni, hogy őket mediációra ítélték, ezt büntetésnek élik meg. Amennyiben nem szeretnék részt venni a mediációban, akkor az eljárás további részében nem együttműködő félként tekintenek rájuk, ami negatív hatással van pl. a gyermekelhelyezésre. Vannak olyan esetek, amelyekben a bíróság a feleket látva javasolja a mediációt olyan kontextusban is, amiben testi sértést is alkalmazó kapcsolati erőszak háttér van. Megkérdezte, hogy hogyan tervezik garantálni azt, hogy a mediációt javasoló bíró felismeri az egyenlőtlen helyzetet és az erőszak hátteret, valamint hogyan tervezik biztosítani a panaszmechanizmusokat és az elszámoltathatóságot azokban az esetekben, ha a későbbiekben bebizonyosodik, hogy helytelenül vagy szakmaiatlan módon gyakorolta az adott bíró a diszkrécióját.

Pap Enikő jelezte, hogy a társszervezeteikkel részletes anyagokat küldtek a mediációról. Hangsúlyozta, hogy határozottan ellenzik a mediáció alkalmazását a családon belüli erőszak, párkapcsolati erőszak esetében, illetve egyéb erőszak és egyenlőtlen személyközi kapcsolatok esetében is. Az áldozatok jogait, biztonságát, védelmét középpontba helyező nemzetközi standardek, illetve a témával foglalkozó szervezetek tapasztalatai, javaslatai is egységes irányba mutatnak ezzel kapcsolatban. Jelezte, hogy tudnak küldeni háttéranyagot a nemzetközi területről is. Felvetett egy definíciós problémát; elterjedt jelenségnek látják és a segélyszolgálatban is visszatérő tapasztalatuk az erőszak fel nem ismerése, illetve bagatellizálása, a jogalkalmazók kompetenciáinak hiányosságai miatt. Elsődleges szempont, hogy az eljáró szakemberek képesek legyenek az erőszak esetek beazonosítására és ezek kiszűrésére annak érdekében, hogy ne alkalmazzák a mediációt ezekben az esetekben. Ehhez kulcsfontosságú a szakemberek képzése és felkészítése. Javasolta továbbá, hogy a képzési tematika terjedjen ki a gyerekjogok mellett a nemek közötti egyenlőség témájára is, valamint a kapcsolati erőszak természetrajzára is. A minőségbiztosítás, illetve a gyakorlati alkalmazás utánkövetését szorgalmazta. A perköltségviseléssel kapcsolatban jelezte, hogy ez egy büntetőszabály lenne az áldozatok számára, amennyiben elzárkóznak a mediációtól. Csatlakozott **Nógrádi Noához** a tekintetben is, hogy tapasztalataik szerint az áldozatokat nem együttműködőként kezelik a különböző hatóságok, ha a saját eszközeikkel próbálják védeni a saját, illetve a gyerekeik érdekeit. **Pap Enikő** jelezte, hogy írásban is megküldik észrevételeiket, kérdéseiket.

Varga Judit megköszönte a Munkacsoport tagjainak a konstruktív párbeszédet. A mediáció terén felmerült kérdések tekintetében megjegyezte, hogy azokból egyértelműen látszik az irány. Hangsúlyozta, hogy kötelező mediációról nem gondolkodtak. Egyetértett **Nógrádi Noá** és **Pap Enikő** felvetésével, hogy a bírónak a felismerése kell, hogy legyen, hogy a felek nem egyenrangú félként vesznek részt az eljárásban. Kérte, hogy küldjék meg javaslataikat arra vonatkozóan, hogy hogyan lehetne a jogalkalmazóknál jobban tudatosítani ezt a szempontot. Elmondta, hogy egy jogalkalmazói tapasztalatcserét kezdeményezett az OBH-val családjogi téren, hiszen ez a családokat mélyen érintő jogalkalmazói kérdés. Hangsúlyozta, hogy fontos ezekre különösen odafigyelni.

Kiss Csaba megjegyezte, hogy a számokat hallva a mediáció intézménye nem túl meggyőző. Személyes tapasztalatai azt mutatják, hogy a családjogi esetekben, ha valaki nem együttműködő a mediációban, annak nincsen következménye és a perben sincsen következménye. Javasolta megvizsgálni, hogy mi okozza a család megszűnését, a szülői attitűdöket, és azt, hogy az együttműködés hogyan történik. A mediáció során mindez kiderül. **Kiss Csaba** felhívta a figyelmet a szlovák példára, melyben a mediátornak van lehetősége feljegyezni, ha az egyik fél akadályozta a mediáció sikerességét és így csak a peres út marad. Jelezte, hogy az Apaszív Egyesület észrevételeit írásban is megküldik.

Matusek M. Zsuzsanna felhívta a figyelmet a környezet érzékenyítésének kérdésére, hiszen a kapcsolati erőszak megjelenhet akár a lakókörnyezetben is, szükséges a jelzőrendszer erősítése. A

bíróságokkal kapcsolatban elmondta, hogy sokat segíthetne egy szociális érzékenységgel bíró szakember jelenléte az ilyen tárgyalásokon, aki tanácsaival segíthetné a bíró döntését.

Wopera Zsuzsa megerősítette, hogy sok múlik az eljáró bíró habitusán, felkészültségén, hozzáállásán. Egyetértett a hozzászólókkal és rámutatott, hogy a háttéranyagból sem derül ki az ellenkezője, hogy amennyiben a bíróság azt érzékeli, hogy egyenlőtlen pozíció áll fenn, illetve kapcsolati erőszaknak bármiféle gyanúja felmerül, akkor a mediációs eljárás igénybevételére vonatkozó javaslat kifejezetten ellenjavallt. Ebben nincs nézetkülönbség közte és a Munkacsoport tagjai között. A jelenleg hatályos rendszerhez képest egy egyéni, személyre szabott, egyediesítettebb eljárást javasolt. Megjegyezte, hogy sok országban kötelező a mediációs eljárásban való részvétel. A mediációt illetően sok a nyitott kérdés. Kérte a Munkacsoport tagjait, hogy tegyenek javaslatot, hogyan lehetne ösztönözni vagy milyen módon lehetne a konfliktuskezelési módszert hatékonyabbá, ismertebbé tenni annak érdekében, hogy a családjogi perekben eldurvuló légkör kezelhetőbb legyen. Hangsúlyozta, hogy hatékony konfliktuskezelési eszközre van szükség.

Kiss Csaba csatlakozott **Wopera Zsuzsához** a tekintetben, hogy nagy igény van a konfliktuskezelésre, különösen azért, mert ezekben a perekben sok gyerek érintett. A gyerekeket érintő perekben a szülői szerepeket ki kellene egyensúlyozni, ehhez az egész rendszer átalakítására van szükség. Jelenleg bármelyik jogkövető, elkötelezett szülőből válhat egyik napról a másikra különélő szülő, jogfosztott állapotban, így nem várható, hogy mediációval érdemi eredményt érjenek el.

Wopera Zsuzsa kérte a Munkacsoport tagjait, hogy írják le az észrevételeiket, javaslataikat, meg fognak mindent kérdést vizsgálni. Hangsúlyozta, hogy mindig merülhet fel új szempont. A jogalkotással kezelhető kérdéseket az IM igyekszik kezelni, de a jogalkalmazást érintő felvetésekre is nyitottak. Jelezte, hogy a kiküldött háttéranyagra még nem érkezett írásbeli észrevétel, bátorította a munkacsoporttagokat, hogy küldjék meg a javaslataikat.

Környei László Éva megköszönte a Munkacsoport tagjainak a részvételt és kérte, hogy az írásos észrevételeiket a családjog@im.gov.hu e-mail címre küldjék meg. További hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Környei László Éva kabinetfőnök, Parlamenti Államtitkári Kabinet, IM

Jóváhagyta: dr. Völner Pál parlamenti államtitkár, IM